

Kabdebó Lóránt
SÓBÁLVÁNY ÉS OSZLOPSZENT
– egy költő az oximoron két oldalán –

„ÍGY KÖVETELHETSZ MAGADNAK,
NOHA TÁVOLODOM.”

„A szembejövők közönyével irtod bennem a reményt, hogy egyszer hozzád szelídülsz, magadhoz ölelsz. És nem találok rád távolságaidban.”

(Távolságaid)

Hogyan lehet így élni? Meddig lehet ezt bírni? A megélt és látható mindennapokban telik-múlik az élet, de közben belőle kiválik a képzelet, a kapcsolatok vitájának világa. Mert hogyan is élhet valaki mindig változóan átalakuló önmagában, a háttérből elő-előbukó önmaga másik felével elégedetlenkedve, meg miként is vitatkozhatna újra meg újra, naponta, társaságával, társaival, női párjával. Benne élni a most-ponokra-szakadó-időben úgy, hogy közben elégedetlen vele, miként a többi ember is teszi. Történetekben élni elégedetlenül, amelyek között múlik létezésünk a földi történelemben.

Borsodi L. László ebből a kettősségből költészetet alakít. Méghozzá sikeres költőpályát építve. Sajátos módon. Ugyanis nem keveri a kettőt. Az életet éli, a versekben pedig teremt magának egy másik téridőt, áthelyezi oda problémáit, és hozzákezd azok feldolgozásához. Leggyakrabban az ellentétek erősödnek fel, bárha mindig ott setteng veszendően verseiben a szerencsés megoldás sejtelve, közelítő esélye is. Először hagyományos versekkel kísérletezett, bennük kidolgozta poétikája modelljét, majd – miután kezdeti verseivel elégedetlen lehetett – a belőlük kialakított, pontosabban helyettük, belőlük feltalált sajátos prózaversekben. Érzékelteti: másként múlik, alakul a valóságos élet, és másként jelenik meg az életigény verseiben, az önmagába némuló életben. Éppen a mindennapisággal nem tud mit kezdeni a költő a verseiben: „*Nem érdekel, hogy magunk között mit beszélünk, és hogy mi lesz a mértékkel, amit együtt karcolgattunk.*” (Kényszerlakhely) Pedig

mindegyik versében ez is valami árnyként, simogatóan, témaszerűen, beidegzettségek ismétlődéseiként jelenvaló. Csakhogy a szöveg szövevében sehol nem illeszkedik. Csak van. És ez biztosítja maguknak a szövegeknek a létezését. A *nemlevőt*, amely szétválasztja az együttlevőt. Átéli az össze nem tartozót az összetartozóban. Önmagában és a párkapcsolatban, amely közben családdá terebélyesedik. Két titkos egyéniség párharcát tartja fenn ez az időben teljesülő *van*, amely olyannyira különböző életet folytat a versben önnönmagában. Hogyan? Ha kezdetben nem is érti, a versalkotás során pontosan tudja.

Mert Borsodi L. László felfedezett a maga számára egy sajátos költői valóságot. Egy kétségbeesett magának valóságot. Egy olyan poétikát, amelyet eddig két költőnél figyelhettem meg az általam ismertek közül: Szabó Lőrincnél és Fekete Vincénél.

[Hogy *ilyen* lehet, egyik előadásom során ismertem fel valaha. Belekezdtem a *Semmiért Egészen* magyarázatába. Odáig követtem Szabó Lőrincet, amíg megálmodta a kezdőszavakat: „Hogy rettenetes, elhiszem, de így igaz.” És folytatnom kellett, mert meghívott előadó voltam. A talán leghíresebb Szabó Lőrinc-verset nem nagyolhatom el. Nem mondhatom az életrajzot, hiszen a költő utóbb is csak idáig tudta követni versét. Szerelme hősnőjének fájdalmasan szülte meg ezt a verset, mely kihívta belőle magányossága és önzése jóváteendő megfogalmazását. Igaz, utóbb kimondja egyik interjújában: örülök, hogy feleségem is magáénak érzi, mert tényleg nemcsak az önzés, hanem az összeköttetés szövege is. Ezért is szerettem volna, ha Latinovits elmondja a rádióban, de ő hosszú vitánk végén is csak azt ismételte, ezt a tömény önzést nem vállalhatja. És Szabó Lőrinc is csak a szerelmes barátnő halála után tudta megteremtteni *A huszonhatodik évben* a mágikus téridőt, amely a múltban rendezné át viszonyuk történetét. A jövőben – csak egy másik időben – volt képes átpoetizálni a múltat. Hogyan is lehetett volna a vágyott közel-kapcsolatot megteremtteni – akkor, ott a versben? Pedig – szerintem – ott van! Előadásom közben jöttem rá minderre. Hiszen Szabó Lőrinc versében is benne van minden kapcsolat lényege – a távoldás kegyetlensége és az összetartozásra vágyódás igénye, álma. Az állandó elkülönülésben az összetartozás elrendezettsége.]

Borsodi L. László nem valami újabb „huszonhatodik évet” ismételi. Ő magából a *Semmiért Egészenből* alkot meg egy teljes és önálló poétikai

pályáivet. Magát a „rettenetességet” alakítja szöveggé. A szembeszegülés szavaiból formálja az összetartozás szövegeit. A távolodásban alakítja a közeledés megcselekvését. A külön tettek megnevezésében alkotja meg a közösen beszélhető – és érthető – nyelvet. Belenéz a tükörbe, és felfedezi például önmaga másságát. Vagy: figyeli, miként párja belenéz a tükörbe, és ő ebben a nézésben ismerkedik a másik másságával. Rádöbben az együttélésben tetten érhető másságra. Sőt beledöbben önmaga másságára is. Lehet, hogy előbb játszásból szabályos versekben gondolkozik el minderről. Pilinszkyt is követve. Sőt még meg-megérinti ez a távolodásérzés az Isten-élményét is. Ő nem az összekötöttség rettenetességét szenved, hanem az összekötöttségben a távolodást, mely ugyanakkor egy leírható közeledés is. Az egymásnak megbocsáthatás „elrendezése” helyett az egymásban lét eltávolító mozzanatainak kétségbeejtő jelenlétét figyeli. A feloldás igényével. Önmagát távolítja önmagából. Asszonyi társát pedig az együttlét mozzanataiban megérezett távolítás szerepeiben tudja csak feltételezni. És ezzel érzékelni az idő múlását. Az önállósulás, a magányossá válás mozdulatait, a beszéd némaságát emeli poétikája megfigyeléseibe. Micsoda csapda! És micsoda súlyos reménykedés.

Első verskötete (*Félemelet*, Hargita Kiadóhivatal, Csíkszereda, 2007) valódi *Új versek*. Csak az öntudat és a lendület hiányzik belőle – Adyhoz viszonyítva. Annál több benne a megfigyelés, elgondolkozás és magyarázat. De éppen ezek a magyarázatok éltetik a kötetet. Bárha szerzője még nem ébred rá, hogy micsoda újdonságra talált általa. Inkább elmélet, mint gyakorlat. De mostanról visszafigyelve: itt jelenik meg a magyar költészetben a válasz a „költészet világirodalmi szexuális forradalmára”. Az önkifordításra, a szélsőségek elszabadulására, az érzelmeket pótló érzékiségre. Közben már alakul az ideális szellemséggel feltöltődő összekapcsolódást igénylő szövegáram. Közben még nem az érzelmi megmerülés, a kaland szenvedélyessége élteti verseit, hanem a visszatekintő Lót-feleséget lemerevítő visszaborzadás. Nem a bűnösök látványa, hanem az összetartozók kapcsolatának felremlő pokla. Az „ebből nem kérek” magányosságában ráismer a szokványnak éppúgy, mint a kalandnak a poklára. Az összetartozás és példázatoság hiánya borzasztja, varázsolja álomba. Nyugalomba? A magányos nyugalomban munkáló veszélyek közé inkább.

Már a versek költőjének kezében egy korszakos kulcs, de nem tud még belőle pályát vizionálni. A prózaversek formátumát kell ehhez kiformalnia. Előbb a mindennapoknak és a kalandoknak az összevetését álmodja végig, az elbeszélhető jeleneteket idézi fel. Az időben való cselekvések visszáját, a helyettük álmodható összetartozást és egyben létet keresi a ritmusosan alakuló, képzeletbeli poétikus dialógus mondataival. A történetek szöttesének túloldalát csempészi verseibe a távolodás kegyetlen jelenségei ellenére. Két kötetben éli meg egy ars poetica gyakorlatát (*Feljegyzések a földről*, Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2012; *Parton*, Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2013). Hogy végül, a harmadik, az összegezõ kötetben a mindennapok hiányának és álmainak szembesítésébõl megálmodja és megidéze poétikája metafizikáját (*Utolér, szembejõn*, Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2016). Innen már értelmet nyerhetnek visszamenõleg az õ valahai „új versei” is. Útjelzõek önmaga számára is. Ezzel a mostani folytatással (talán elõbb a gyermeki szemmel áttekintett környezetrajzban, a *Balázsolásban*, Csíkszereda, Pallas-Akadémia, 2016), majd a példázatos széttekintéssel kapcsolódva, a sors áttemelésével a létbe (*Szétszórt némaság*, Erdélyi Híradó Kiadó, Kolozsvár – Fiatal Írók Szövetsége, Budapest, 2018). Szememben ekkor termékenyül meg a poétikai korszakváltás, a visszafejeselés lehetõségével.

Kiderül, hogy az alakulás verseiben sem önmagában élt az ember. A távolodások átélése sem a rideg sóbálványélmény megidézése. Verseiben eddig sem a kapcsolódás romantikus mámorát értelmezte, az együttlétben a távolodás, a beszédben a némulás fokozatait azért éli át, mert önmagában akarja elrendezni ennek a rettenetnek a feloldását. Amikor leírja a szexuális forradalom tévelygéseit, egyben vissza is borzad mindentõl, ami kiszolgáltatottá tette közben az embert. Átéli a szétválás szélsőségeit, hogy joggal követelje az összetartozás igényét. A bûnösség tettenérése az elszabadulás poklának tagadása volt egyben. A közöny, a kaland, a változatosság, a tudat feloldása nem lehet megnyugtató. Az ellenkezés igényének kiváltása csupán. A divatnak nem folytatója, hanem megszenvedõje. Az idill nála is szörnyekkel van tele. Pokoljárása gyõzelembevés lett a poklokban. Magát is, társát is, kapcsolatát is kiváltani akarja a „mindenki ezt csinálja” kényszerességébõl. Az új ég – új föld reményében merült meg, döbbsent sóbálványra a mindennapok ráosztódó világától:

Idegen vidék

Hiába tartanék veled, idegen vidékre tévedsz, és elpártol tőled az alázat. Magamra hagysz a parton, hideg utcákon én is magadra hagylak, téglavörös házfalaknál ismeretlent játszom.

Levegőért kapkodsz, esős tereken arcokat nézel, várod, hogy megérkezzesz kitaláljam, de lassan elmosódik a part vonala, és engem nem sürget semmi. Mellém szegődik a nyugalom.

Ebben a poétikai térben nincs idő, de mindig jelen van egy riasztó kezdet és vég. Amikor önmagából az együtt létezés kiválik, a magányok kivirágzanak, és az együtt múlt időben mindenki önmaga idegenségét tudatosíthatja. Idő itt nincs, de a pusztulás fázisai összegződnek: „Lakásunkból a ház maradt, apró sértésekből a némaság. Csenedet mindig hozzám mérted, hozzám a szó szegődött.” (Városaimban a tornyok) Amint a rettenetesség megszületik, oda vissza-visszatér:

Váratlan délután

Vissza kellene játszani: legalább a szándékokat. Újra kellene olvasni a sorokat, amelyekből tó mélyült, tenger, öled mélységei, és képzelt szerelmünk csúcsai hegyekké magasodtak. Meg kellene figyelni legalább tükörből, hogyan nőttek be kételyeink, és jó lenne, utólag jó lenne kinevetni félelmedet, félelmemet, de nem érdekelnek apró örömök.

Elég, ha ez a váratlan délután visszatart, innom ad. Nem engedi, hogy kiszáradjak.

Mily finoman élnek a mindennapokban, a mások számára is látható együttlétben, és ugyanakkor lebegnek az összetartó különbözőésekben: „Hagysz élni: vallhatlak, tagadhatlak, és te mindkettőt elviseled, de visszafojtod a sírásodat, nem hallatsz a sírásom. Magadra emlékeztetlek, magamra emlékeztetsz. Egymás hiányában visszhangozunk.” (A hiány visszhangjai) Visszatekintve hogyan születik meg ez a rettenetes kettősség? Mint a bűnbeesés a Bibliában. Hasonlóképpen kezdődik ez a poétikai létállapot is, a kiűzetés a paradicsomból, mely továbbra is összetartozóan összeköt. Akárha *Az ember tragédiáját* is eljátszhatná ebben a keretben:

Titkos nyaraló, kert

Minden, minden ott kezdődik: az erdei, titkos nyaralóval, a kerttel a ház körül. Mindig oda vonulsz el, ott feledteted magad. Hónapok, évek telnek el így. Ilyenkor nincs neved, ízéd, illatod, nem idéz hajnali villámlás, nem hoz felém langyos őszi szél. Ravasz vagy, mint vadállat, hallgatag vagy, mint Isten.

Hiányodból hitelezem a világnak magam. Így szeretnek téged bennem, bár nem beszélek rólad, érted csak hallgatnom szabad.

Arra gondoltam, egyszer felkereslek, de mi lesz, ha kiderül, hogy csak áttatás ez a kezdeti összevissza, ha nem nyitasz ajtót, nem ölelsz meg, borral sem kínálsz, ágyadba nem fektetsz? Mi lesz velem, mi lesz veled, és a kerttel a ház körül?

Így várlak, így pusztulok az emlékezéstől a megismerésig, hogy egyszer egy nyitva felejtett mondatban hátha megtalálsz.

Az ember ebbe az álomba vetve találkozik önmagával. Önmaga végteteivel. Sorsával és sorstársával:

Szembejön, utolér

Nem próbállak újra kitalálni. Már a tárgyakban sem bízom. Igyekszem legyőzni az undort, nem késleltetni, ami úgyis szembejön, utolér. Bár ügyetlennek tűnhet, be kell látnom: a részletekben sem rejtőzöl, csak úgy teszel, mintha te derengenél a parton, a hegyek visszfényében, és közben azt játszatom velem, hogy élek.

Ha türelmemet akarod, tőled tanult utolsó szavaimról is lemondok, sorba rakom, alakzatokba, ha úgy kéred, csak ne kelljen ebben a gyanús csendben várakozni, és úgy tenni, mintha lenne, legalább átmenetileg, egy másik út.

Vége a komédiának? – *„Következmények nélkül, így könnyebb, hiszen nincsen erkölcsi felelősség. Csak a nappalok ragyogása van, és a sötétség, amely kényszerlakhelyem felállványozott falakkal.” (Kényszerlakhely)*

Avagy? Mondottam ember: küzdj, és bízva bízáll? Meddig lehet ezt a poétikai játékot folytatni? Borsodi L. László köteteken át tartja a nívót, egyre metafizikusabban járja körül az emberre mért siralomhelyen való álmodozást. Keresi a példázatos sorsot, amelyet magába

fogadhat. Akkor fedezi fel az epitáfiumok poétikai adottságait. Sugárzását. Verseiben az Ószövetség próbatételeit az Újszövetség ígérte feloldozás tudatával figyeli. Éli meg és kapcsolódik a költészet kortársi világképébe. Poétikájának pillanata a *Balázsolásban* és a *Szétszórt némaság* idején a sorsvállalásban végiggondolható és megcselekedhető létállapot.

„ÉS DERŰJE OTT RAGYOG,
MERRE JÁRT AZ ÉG ALATT”

„Végül köszönöm, hogy Dévára megtérhettem,
hogy ágyam van, meleg szobám,
ápolóm, gyógyszerem, vizem, kenyerelem,
hogy vannak még szavaim, melyekkel meg-
szólíthatlak, és van ablakom, melyen beárad
a fény. S hogy egyszer a fényességes csendben
te jössz el, köszönöm!”

(Fényben, csendben)

Felfedezi a másokban létező emberiséget, amely a legközvetlenebbül a nemzet, környezet, család valóságos kötöttségeire figyelmeztet. Az összetartozók munkásságára, a családi folyamatosságra, összetartozásra. A vállalt kultúrára, a keresztény szellemre. És a próbákra, amelyeket ki kellett állani nemzetünk történelme során. Tájékp csata után? Vagy *Szózat*?

Bevallom: kötetei közül legelőször ebbe olvastam bele, a legújabbra. És megszerettem. Mert megtaláltam benne, most már tudom, az eddig keresettet, a másik utat. Amelyért, mint utóbb rájöttem, eddigi pályáján sóhajtozott. Megéreztem, hogy amiről ezekben az epitáfiumokban beszélhet, az valami hiányt pótol. Szerves választ jelent korábbi kérdésekre. Be nem teljesült emberi kapcsolatok példázatos megoldásaira figyelmeztet. Nem lezár a címben megemlegetett némaság valamit, hanem a várt megoldást mutatja fel. Az elbeszél szétszóratás éppen az összetartozást hangsúlyozza. És annyi balszerencse közt, a csaták állandóságában kimondják e néma sírfeliratok, hogy „Él nemzet e hazán.”

Erdély Mohács után külön világgá alakult. Különcök és országépítők egymást alakító kultúrája. Kós Károly monográfiája jellemzi legérzék-

letesebben ezt, a barokk világban megérett, de a barokk egészségből kiszakadt sajátos képződményt. Lászlóffy Aladár Hunyadi-regénye, Fekete Vince otthona tájai közt bolyongó vívódásai, Lövétei Lázár László eklogái éppúgy ennek a kultúrának a termékei, ahogyan Borsodi L. László magányosságot megszólaltató, magánbeszédekben létező különlétezése. És most megjelenik ez a furcsa című prózavers-kötet, a *Szétszórt némaság*, amely éppen ellentétét, az összezárt példázatosságot, a kiáltó szó életrajzait gyűjti erdélyi építáfiumába. Divat ma a családkutatás, a szembeszállás a mulandósággal, az elmagányosodással. De Borsodi L. László nem divatolni akar, hanem éppen a Kós Károly-i erdélyiség lényegét akarja ezekben az oszlopszentekben példázatul, erősítésül maga mellé idézni. Vér szerinti ősről és szellemi társakról emlékezik. Akik nem a távolodás ellentéteit erősítik benne, hanem éppen a közösségért – akár magányosságban is, nem egyszer börtönökben szenvedtetve, ha így rendeltetett – az életet élni segítő elhivatottságot vállalják magukra. Akik tudják, hogy a teremtett világban célja van a személyes vállalásnak. Ez a csodás környezet a munkás életűeket foglalja magába. Élete életet követel. Benne létet. Érte létet. Saját emberi létünk ittlétének értelmét hívják ki és biztosítják. A *Szózat* létformáját kényszerítik ki. És ez a kényszer egyszersmind a gyönyör emberré formálódása. A bibliai Lót feleségének magányosan visszatekintő dermedt sóbálványa ellenében az oszlopszentek sugárzó némaságát. A pusztába kiáltó szó visszhangosságát. Felkiáltójelet.

Megtalálta költészetét megválaszoló poétikai modelljeit. Akik látnak, és amit látnak, megcselekszik. És ezzel belépnek az autentikus időbe. Az ikonokon őket ábrázolják aranyos glóriával. Mert ők arra teremtettek, hogy ahová születtek, ott az életet biztosítsák. Tették, amit kellett. És az eljövendőt alapozzák. Ha elnémultak, szerepüket betöltve fényre alakulnak. Ők fogják kezünket némaságukkal.

Miként is alapító atyák? A honpolgári család ősatyái ők.

Ükapám, egy név

Ükapám félig magyar, félig német, és egészen katolikus, egészen magyarországi és örökre erdélyi, aki nem szíveleli se a románokat, se a szászokat, de elviseli őket, hiszen velük, belőlük is él. Ükapám kisiparos, ükapám egy borbélydinasztia kezdete. Ő az alfa: frizurák és szakállak, szőrök és hajszálak ősatyja, akinek fia és fiának fiai is szépülni vágyó kuncsaftok

kitartottjai lesznek, egy lyukban, üzlethelyiségben majd mindig rájuk várnak, kedvüket, kegyüket keresik, visszatérésükért esedeznek. És úkapám az ómega, akinek a fia a családnevet ledobja, mint borbélymester a nap végén hajszálas-szörös köntösét, kései utódja pedig tanár lesz, aki másnak fizet, hogy tisztas külsővel léphessen tanítványai elé.

Úkapám asszonyával áll az időben, egymás kezét fogják. Sértődött és csalódott, önérzetes és büszke. Úkapám a semmi, s hogy meddig tartok én. Név egy anyakönyvben. Szám egy képleten.

Biricz Flórián

1839 k., Csesznek – ?

Az egyik ős – asszonyi társával, kezét fogva – ekként cselekszik az embert teremtés rendelete szerint az időben. Miként példázata, a *Menyegző* hősi párja, arccal a tengernek. Egy másikat, már a mi időnkben élt családteremtőt, -fenntartó üldözöttet pedig ekként látja a költő:

Angyalok útján

Budapesten dübörögtek a Harmadik Birodalom tankjai, amikor Kárpát-alján csendben a világba kérezkodott, de a ruszinok földje nem lett szülőföldje. Amire szülei a kicsi magyar világ végén hazatértek, már szülőfaluja sem volt a hazáé. Haza híján országot épített, udvart és házat. Országot kénytelen volt, házat, udvart maga akart. Maga építette-bővítette, alakította-szépítette, idős anyját így vigasztalta, asszonyát, gyermekeit így szerette.

Falakat épített, falakat bontott, követ fejtett, csillét rakott, s miután felimádkozta magát a mélyből, autójával útra kelt: Brassó–Bukarest–Mamaia, éjjel-nappal; Bákó–Jászvásár–Szucsáva, reggeltől estig; Marosvásárhely–Kolozsvár–Nagyvárad, déltől délig; Nagyszeben–Déva–Temesvár, ki tudja, meddig?!

Kolozsvárt lehetett volna kisiparos, Gernyeszegen egyszer örökös is, a Duna-csatornánál pedig halálfia. De nem lett, mert hívta a rög, hívta a hegy. Anyját, asszonyát, gyermekeit nem hagyta volna. Mindenét nekik adta, rám a lányát bízta.

Fáradtan, félálomban kocsija most is száguld, vánszorog az éjszakában: úttalan utakon nincs senki, úttalan utakon angyalok állnak. Csendesen hazafelé terelgetik.

Bara József

1944. március 19., Takcsány

2015. január 14., Csíkszentdomokos

Összeáll Erdély története, egybegyűlik közben egy család történelme. De még egy hiányozna belőle. Az emberré nemesedő metafizika. A papok, akik helyálltak a nehéz időkben. Szellemmel töltötték fel ezt a barokkosan szervezett és oly sokszor istentelen hatalmak kikezdté Erdélyt. Akik meghatározzák ennek a költőnek a létezését. Igényes szétválásait, álmai mesevilágát éppúgy, miként a kötelességteljesítés otthont teremtését. Poétikai metafizikus személyiséglátomását.

Oltárkő, eleven oszlop

A templom sekrestyéjében ott áll a kisfiú, ki voltam. A kolostor felől kattan a zár, nyílik az ajtó. Lépteinek mértékletessége megnyugtat, délceg alakja megjelen', rám néz: „Szervusz, kicsi barátom!” – mondja, és én tudom, ma mi ketten fogunk misézni. Helyén már a kehely, a kelyhen közepén ott a zöld-kék kereszt, a bor, a víz a kiskancsóban, a könyvek az oltáron, égnek a gyertyák.

Miseruhában, szól a csengő, zeng az orgona, s már indulunk is: ő a Nagy Pap, én a kicsi. Tekintetéből ért tekintetem, térdhajtásom térdhajtása, fejhajtásom fejhajtása, hangsúlyom a hangsúlya.

„Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa!” és és ajkáról szó száll, isteni Ige. Tudja ő, mi öröm, mi öröm, meddig vigasz a vigasz, honnan vakmerőség reményről beszélni, mennyit ér a szó, meddig a hit, és honnan kezdődjék a csend.

Finom a mozdulat, ahogy a kenyérhez nyúl, és Krisztus arca felragyog, akár a vér a borból: egy csepp Máriaradnáért, egy Körösbányaért, Déváért, külön Csíksomlyóért, külön Brassóért, és még ki tudja, hány a börtönévékéért, a kolostorban töltött ötvenhét esztendőért, az előregedő rendtartományért, Erdély népéért, végül a már üres rendházakért, templomokért, falvakért.

S miután az áldozat keresztjében és reményében részelteti az Úr asztalához járulókat, még könyörög értük, még megáldja, hogy aztán

útjukra bocsáthassa őket. A bűnbánók serege pedig a lélek nyugalmával énekel, miközben a Nagy Pap és a kicsi térdet, fejet hajt, a templomból kivonul.

Ő már csuhában, én kabátban. Indulnék haza, nem tudok. Megvárom, míg az ajtóig vele mehetek, és megdicsér: „Jól van, kicsi barátom, holnap is gyere!” – és kezet fog. Megfognám a kordáját, tán barna köntöséhez is odabújnék, de majd holnap, biztatom magam.

És én jövök is másnap. Keresem. Sűrűn havaz. Keresem. Nincs sehol. Hiába mondom, hogy ne, hiába: nagy pelyhekben hull a hó. Szólítom. Nem válaszol. Csendemre csend felel.

Ragyog, mint oltárkő. Áll, mint eleven oszlop.

Pöhacker Gyula P. Balázs
1917. november 28., Vajdahunyad
1992. május 5., Brassó

Hogy ezek a helységnevek mit jelentenek? Ahová az üldözés pusztulni vitte őt és társait, az erdélyieknek ismerős nevek, de nekünk, a világban szétszóratott némaságú magyaroknak pontosan, a poézis szabályait követve versbe kell belefűzni. Mert így teljes ez az újra feltalált egész. A sírfeliratok visszaszámlálása.

Merre tovább? Halász Gábor a *Nyugat* egyik ankétján a magam számára is példázatosan írta le valaha – jogosan, mert ez kívül esik a kritikus kompetenciáján – a vers megújulásának kérdését: „nem ezt az ismeretlen arcú, új verset fürkészttük (költők dolga életbe hívni)”. Borsodi L. László eléggé kialakult költő ahhoz, hogy megszenvedje és gyönyörrel életbe hívja pályája elkövetkező állomásait.

Domb